

СИЛАБУС курсу
«Правова аргументація»
2020-2021 навчального року

Назва курсу	Правова аргументація
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Юридичний факультет, кафедра теорії та історії держави і права
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Спеціальність 081 Право Галузь знань 08 Право
Форма навчання	Денна, вечірня, заочна
Викладачі курсу	Бадида Андріанна Юріївна, кандидат юридичних наук, доцент
Посилання на робочу програму	https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/25625
Коротка анотація курсу	Курс «Правова аргументація» є вибірковою дисципліною для здобуття третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти та ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право, яка викладається в 1-2 семестрах в обсязі шести кредитів ECTS. Обсяг курсу становить 180 годин, з них: 42 лекційні години, 30 семінарських годин та 108 годин самостійної роботи.
Мета та завдання курсу	<p>Метою вивчення навчальної дисципліни «Правова аргументація» є засвоєння і розуміння студентом таких понять як «аргумент», «довід», а також способів, якими забезпечується процес доказування та їх значення у праві. Внаслідок вивчення навчальної дисципліни у студента має сформуватися розуміння того, що є вмотивованим правовим актом і, зокрема, рішенням суду, виходячи із нерозривного зв'язку практичної юриспруденції з процесом аргументування та його результатом – аргументованістю правових актів.</p> <p>Студент повинен засвоїти основні види правової аргументації, підходи до їх розуміння у правовій доктрині та критерії класифікації.</p> <p>Завдання: Ознайомлення з теорією, практикою, технікою аргументації; Навчитися основам логічної, аргументованої та ясної побудови усної та письмової публічної мови та мови поведінки у судових спорах; Участь у ситуаціях спілкування, встановлення мовного контакту та обміну інформацією; Публічне представлення результатів досліджень.</p>
Очікувані результати навчання	Очікувані результати вивчення навчальної дисципліни: <ul style="list-style-type: none"> - знати загальноприйняті правила культурного спілкування, основні форми сприйняття інформації з метою правильного визначення мети своєї професійної діяльності та способів їх здійснення; - розуміти специфіку ділового спілкування; особливості етикету юриста, його основні норми та функції; - бути обізнаним з основними формами юридичного діалогу; - володіти технікою правової аргументації;

	<ul style="list-style-type: none"> - уміти аналізувати і вирішувати в теорії та на практиці традиційні та нестандартні конкретні задачі та ситуації; - мати здатність виявляти, розрізняти та використовувати усі види аргументації та аргументів у мові; виявляти логічні помилки у дискусіях; - вміти визначати вимоги до аргументованого правового акту чи рішення суду; - навчитись наводити обґрунтовані аргументи; - розбиратися у видах правової аргументації та критеріях їх класифікації; - володіти основами мовної поведінки у судових дебатах; - вміти застосовувати моральні норми та правила поведінки у конкретних ситуаціях ділового спілкування; - могли застосовувати навички роботи з інформацією (її сприйняття, узагальнення тощо).
Ключові слова	Поняття аргументу, логічний аргумент, «питання факту», «питання права», вмотивованість правового документу, докази.
Теми	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сучасні теорії правової аргументації. 2. Види аргументів. 3. Юридична мова. Юридична техніка нормотворчості. 4. Докази як основний вид даних правової аргументації.
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці першого семестру, екзамен – за підсумками року
Навчальні методики	Лекції, презентації, обговорення актуальних питань, наукові дискусії за результатами представленого есе.
Оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • за роботу на семінарських заняттях: 60% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 60; • захист підготовленого есе перед аудиторією: 40% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 40. <p>Знання здобувачів ступеня доктора філософії з дисципліни оцінюються за такими критеріями:</p> <ul style="list-style-type: none"> - оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який всебічно і глибоко володіє програмовим матеріалом, може аналізувати та синтезувати правову інформацію, що стосується правової аргументації, засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою та може аналізувати інформацію з різних джерел (доктринальних, нормативних, правозастосовних), здатен продукувати нові думки та ідеї, а також вільно їх висловлювати. - оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач освітнього ступеня доктора філософії, який повністю опанував і вільно володіє програмовим матеріалом, має системні знання по тематиці дисципліни, має здатність до самостійного пошуку інформації, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою та може аналізувати інформацію з різних джерел (доктринальних, нормативних, правозастосовних), здатен продукувати нові думки та ідеї стосовно організації та повноважень органів публічної адміністрації, однак, не в усіх питаннях добирає чітку аргументацію для обґрунтування своєї позиції та думки. - оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач освітнього

	<p>ступеня доктора філософії, який навчальну програму опанував, але є незначні прогалини у знаннях, вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію, що стосується органів публічної інформації, може продукувати нові думки та ідеї стосовно організації та повноважень органів публічної адміністрації та застосовувати знання у практичній юридичній діяльності, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;</p> <ul style="list-style-type: none"> - оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслугоує здобувач освітнього ступеня доктор філософії, який знає основний програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшої наукової роботи та використання його у майбутній професії, ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою, але допускає помилки при виконанні завдань, хоча при вказівці на помилки, може знайти шляхи їх усунення. - оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслугоує здобувач освітнього ступеня доктора філософії, який володіє основним програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшої наукової роботи та практичної діяльності, однак, виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. - оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачеві освітнього ступеня доктора філософії, який виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань. - оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачеві освітнього ступеня доктора філософії, який володіє навчальним матеріалом тільки на рівні репродукування і не може продовжувати навчання за відповідним освітнім рівнем, оскільки не готовий до пошуку, оброблення на аналізі інформації, не може продукувати нові думки та ідеї стосовно організації та повноважень органів публічної адміністрації.
<p>Орієнтовні питання для підсумкового контролю</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття правової аргументації: основні підходи. 2. Суть та основні ознаки правової аргументації. 3. Суб'єкти, об'єкти та результати правової аргументації. 4. Класифікація аргументів. 5. Раціональні аргументи. Ірраціональні аргументи. 6. Поняття правових аргументів. 7. Логіко-структурний аналіз аргументації. 8. Загальна характеристика мови права 9. Юридична техніка: поняття, особливості. 10. Аргументація в юридичних текстах. 11. Основні критерії юридичного документу: обґрунтованість та законність. 12. Використання логічних прийомів у процесі створення документу, особливості мови правових документів. 13. Етапи роботи по створенню юридичних текстів. 14. Етапи аналізу юридичної справи. 15. Поняття доказів. 16. Прямі докази. Непрямі докази. 17. Оцінка прийнятності доказів у правовій аргументації. Експертна оцінка в правовій аргументації. 18. Основні технічні методи правової аргументації. 19. Основні форми юридичного діалогу.

	<p>20. Коректні та некоректні способи ведення спору.</p> <p>21. Альтернативні способи вирішення спорів.</p> <p>22. Переконавання як основна категорія аргументації.</p> <p>23. Види аргументів в юридичній практиці.</p> <p>24. Обґрунтованість та законність як основні критерії юридичного документу.</p> <p>25. Запитання як спосіб отримання потрібної інформації.</p> <p>26. Спір: поняття та ознаки.</p> <p>27. Стратегія та тактика судових дебатів.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p style="text-align: center;">Базова:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Alexy R. A Theory of Legal Argumentation. The Theory of Rational Discourse as Theory of Legal Justification / Translated by R. Adler and N. MacCormick. Oxford: Clarendon Press, 1989. 323 p. 2. Аарон Барак. Судейское усмотрение. Перевод с английского. Москва: Издательство НОРМА. 1999. 376 с. 3. Рабінович П.М., Дудаш Т.І. Правова аргументація: терміно-поняттєвий інструментарій дослідження. <i>Вісник Національної академії правових наук України</i>. № 2 (85). 2016. С. 8-20. 4. Кістяник В.І. Правова аргументація: сучасні підходи до її розуміння в зарубіжних дослідженнях. <i>Наукові записки НаУКМА</i>. 2012. Том 129. Юридичні науки. С. 20- 22. 5. Дудаш Т. Особливості аргументування рішень Європейського суду з прав людини (до характеристики методологічних підходів). <i>Право України</i>. Київ, 2017. № 4. С. 86–96. 6. Van Eemeren F. H. Handbook of Argumentation Theory / Frans H. van Eemeren, Bart Garssen, Erik C. W. Krabbe, A. Francisca Snoeck Henkemans, Bart Verheij, Jean H. M. Wagemans. Dordrecht: Springer Science+Business Media, 2014. 991 p. 7. Козюбра М. І. Теорія юридичної аргументації: становлення, стан та перспективи у вітчизняній юриспруденції. <i>Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки</i>. 2012. Т. 129. С. 3–10. 8. Бацевич Ф. С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень : підручник. 2-ге вид., стереотип. К.: ВЦ “Академія”. 2011. 240 с. 9. Козюбра М. І. Моделі (типи) юридичної аргументації. <i>Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки</i>. 2013. Т. 144–145. С. 3 – 8. 10. Кістяник В. І. Особливості аргументації в судах загальної юрисдикції. <i>Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки</i>. 2015. Т. 168. С. 52–55. 11. Абрамович Р. М. Особливості судової аргументації при застосуванні принципу незворотності дії закону в часі в Україні. <i>Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки</i>. 2013. Т. 144–145. С. 17–20. 12. Белова А.Д. Лингвистические аспекты аргументации: Лингвистика. Теория коммуникации. Английский язык. К.: Киевский национальный ун-т им. Тараса Шевченко. 2003. 304 с. <p style="text-align: center;">Допоміжна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Юридична аргументація. Логічні дослідження: монографія. За загальною редакцією О.М. Юркевич. 2-ге видання, перероблене та доповнене. Харків: Право. 2015. 336 с.

2. Bermejo-Luque L. Giving Reasons. A Linguistic-Pragmatic Approach to Argumentation Theory / L. Bermejo-Luque. Argumentation Library. №20. Dordrecht Heidelberg London New York : Springer. 2011. 220 p.
3. Алексеев А.П. Аргументация. Познание. Общение. Москва: Издательство МГУ. 1991. 149 с.
3. Карнеги Д. Как выработать уверенность в себе и влиять на людей, выступая публично. Минск: Современный литератор. 2000. 816 с.
4. Ивакина Н.Н. Профессиональная речь юриста. М: Норма. 2008. 448 с.
5. Хворостянкін А. В. Юридична аргументація в англо-саксонській та римсько-германській правових системах : методологічні засади порівняльного аналізу. Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки. – 2012. – Т. 129. – С. 16–19.
6. Чорнобай О. Л. Аргументативна практика в юридичній діяльності : наукова проблема й можливості її вирішення. *Юридична наука*. 2015. № 8. С. 15–19.
7. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Campbell and Fell v. the United Kingdom» від 28 червня 1984 року URL: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-57456>.
8. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Mürsel Eren v. Turkey» від 7 лютого 2006 року URL: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-72293>.
9. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Bulves» AD v. Bulgaria» від 22 січня 2009 року URL: [http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-90792#{%22itemid%22:\[%22001-90792%22\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-90792#{%22itemid%22:[%22001-90792%22]}).
10. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Maltzan and Others v. Germany» від 2 березня 2005 року URL: [http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-68660#{%22itemid%22:\[%22001-68660%22\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-68660#{%22itemid%22:[%22001-68660%22]})